

KİTAP İNCELEMESİ:

Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye

Muhittin KARAKAYA ve Veysel K. BİLGİÇ (yayına hazırlayanlar) (2010). İbrahim FERİDUN (1910), Polis Efendilere Mahsus Terbiye ve Malumat-ı Meslekiye, Polis Akademisi Yayınları, Güvenlik Tarihi Serisi:1, ISBN: 978-975-8657-58-2, 215 sayfa.

Serdar Kenan GÜL*

Dersaadet Polis Mektebi Terbiye-i Bedeniye ve Terbiye-i Meslekiye Muallimi İbrahim Feridun tarafından 1910 yılında yazılan bu eser, alanında bilinen ilk çalışmalardan birisidir. Bu kitap, İstanbul Polis Mektebinde ders kitabı olarak okutulmak üzere hazırlanmış olup genel olarak; polis terbiyesi, mesleki bilgiler, polisler için beden eğitimi ve polis tarihi konularını içermektedir.

Okuyuculara kolaylık olması bakımından yayına hazırlayanlar kitabı bölümlere ayırmışlardır. Ayrıca, kitabın başına İbrahim Feridun'un hayat hikâyesi eklenmiş olup kitabın sonuna da sözlük ve dizin eklenmiştir. Bahsedilen eklemelerin dışında kitabın aslına bağlı kalınmıştır. Kitapta şu bölümler yer almaktadır: Birinci bölümde, meslek terbiyesi (terbiye-i meslekiye); ikinci bölümde, beden terbiyesi (terbiye-i bedeniye); üçüncü bölümde, meslek bilgisi (malumat-ı meslekiye) ve dördüncü bölümde Osmanlı kolluk tarihi (tarihçe-i zabıta-i Osmaniye) konuları yer almaktadır.

Birinci bölümde, *meslek terbiyesi* başlığı altında polisin resmi kıyafetinin şekli ve önemi; astın üstüne karşı tavır ve muamelesi; üstün astına karşı tavır ve muamelesi; nöbet, nokta ve devriyelerin önemi; nokta ve devriyeye çıkış; nöbet, nokta ve devriyelerde yapılması icap eden ve yasak olan şeyler; görevi kutsal bilme, resmi makamların şerefi, vaktinde

görev başında bulunmak, poliste kanuna uygun hareket etme duygusu, karakollara yeni gelen memurlar hakkında yapılacak kabul ve takdim merasimi, meslek sevgisi, görev taksimi, mesai arkadaşlarıyla iyi geçinme, karakollarda temizlik ve intizam, ordu ile kolluk birimleri arasındaki temel ilişkileri içeren konular ele alınmıştır.

İkinci bölüm olan *beden terbiyesi* bölümünde: Dizi, sıra, mesafe, aralık, hiza, istikamet, hizaya gelmek, dizi kolu, kıta ve kumanda kavramları ile yürüyüş şekilleri (talim yürüyüşü, mevzun yürüyüş, adı yürüyüş) ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise *meslek bilgisi* konusu şu başlıklar altında incelenmiştir: Hırsızlar, dolandırıcılar, yankesiciler, alaylarda alınacak tedbirler, sosyalistler, anarşistler, grev, bombalar, dinamitli çantalar ve kaplar, yangın, miting ve nümayişlerde alınacak tedbirler anlatılmıştır. Buna ek olarak, farklı Avrupa ülkelerindeki uygulamalardan da bahsedilmiştir. Kitabın son bölümünde ise *Osmanlı Zabıtasının tarihçesinden* bahsedilmiştir. Bu bölümde hatıralar ve İbrahim Feridun'a yazılan mektuplar da yer almaktadır.

Hırsızlık konusunda yapılan sınıflandırma dikkat çekicidir. İbrahim Feridun hırsızlığı dokuz kısma ayırmıştır: Birincisi, kasa hırsızlığı; ikincisi, kapılara anahtar uydurarak hanelere, dükkânlara girmekle yapılan hırsızlık; üçüncüsü, pencerelerden kapalı mekânlara girmek suretiyle hırsızlık; dördüncüsü, yankesicilik; beşincisi, mantarcılık; altıncısı tehditçilik; yedincisi kaldırımcılık; sekizincisi kalpazanlık ve dokuzuncusu karmanyolacılıktır. Bahsedilen bu hırsızlık çeşitlerinin yapılış şekilleri ayrıntılı olarak tek tek ele alınmıştır. Kitapta ayrıca iki emniyet müdüründen söz edilmiştir. Bunlardan ilki, on beş yıldır Paris Emniyet Müdürlüğü yapan Mösyö Löpen; diğeri ise İstanbul Emniyet Müdürü Azmi bey'dir. İbrahim Feridun bu iki polis müdüründen övgüyle bahsetmektedir.

Yayınlanmasının üzerinden tam yüzyıl geçmesine rağmen kitabın bölümlerini hem Türkiye'de hem de dünyada halen güncelliğini koruyan konular oluşturmaktadır. Kitapta; polisin tarafsız, tahriklere kapılmadan, halka karşı sorumluluk duygusu içerisinde ve karşılıklı güven esasına dayalı bir anlayışla hizmet etmesi gerektiği gibi konulara değinilmiştir. Son yıllarda Türk kamu yönetiminin yükselen değeri haline gelen ve akademisyenlerin de üzerinde yoğunlaştığı *meslek ahlakı* konusu bunlardan biridir. Özellikle polis meslek etiği konularında çalışma yapan araştırmacılar için kolay ulaşılabilir, vazgeçilmez ve çok faydalı bir kaynak olacağı muhakkaktır.

Kitabın içinde yer alan diğer bir konu olan *meslek bilgisi*, polislerin görevleri sırasında eksikliğini hissettikleri en önemli hususlardan biri, belki de en önemlisidir. Çünkü yaptığı iş itibarıyla nerede ve nasıl davranacağını bilmeyen polisler, zaman zaman insanların hayatını kaybetmesiyle neticelenen hatalar yapabilmektedir. Bu tür hataların en aza indirilmesine bu çalışmanın da katkı yapacağı değerlendirilmektedir. Ancak şu hususun altının çizilmesi gerekir; kitapta bahsedilen suç ve suçlularla ilgili uygulama şekil ve yöntemleri o dönemin anlayış ve şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Kitabı yayına hazırlayan yazarların da bu konuda okuyucuları uyarması anlamlıdır.

Bu kitabın polis tarihi ile ilgilenen araştırmacılar için en önemli kaynaklardan birisi olacağı beklenmektedir. Kitapta Osmanlıca kelimelerin fazla olması okurlar tarafından anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Okuyucular tarafından daha rahat anlaşılabilmesi için kitabın sonunda sözlük konulması çok yerinde olmuştur. Bununla birlikte, kitabın sadeleştirilerek ayrıca yayımlanmasında da fayda olabilir.

Sonuç olarak, bu esere, aslının Osmanlıca olması ve piyasada bulunmaması nedeniyle çok az sayıda kimse ulaşabilmekteydi. Karakaya ve Bilgiç, bu kitabın Latin harfleriyle basılmasını sağlayarak konuyla ilgilenen bilim adamları ve araştırmacıların istifadesine sunmuşlar ve literatüre önemli bir katkıda bulunmuşlardır.

